

Bordspellen

Eigenlijk waren ze alleen voor beginners bedoeld, maar tegenwoordig zijn Danelectro's karaktervolle hardboardhelden een gewaardeerd onderdeel van de Amerikaanse muziekgeschiedenis.

New Yorker Nathan Daniel richtte in 1946 Danelectro op en hij mikte met zijn producten op het deel van de markt waarin mensen weinig te besteden hadden. Meer dan anderen richtte hij zich op het produceren van uiterst betaalbare gitaren en versterkers zonder al te veel aan kwaliteit op te offeren. Nat bereikte zijn doel door zorgvuldige kostenbesparing, ingenieuze ontwerpen en het gebruik van minder voor de hand liggende materialen. Zijn innovatieve aanpak zorgden voor producten die boven verwachting goed waren en beginners en gevorderden konden hun voordeel doen met Nats prima instrumenten voor weinig geld.

De eerste elektrische Danelectro's verschenen halverwege de jaren vijftig en

kenden een vorm met één positieholte die duidelijk meer aan Gibson dan aan Fender verschuldigd was. Deze eerste exemplaren hadden een massieve body, maar die constructie werd al snel opzij geschoven voor een nieuw (en goedkoop, een kwaliteit die Nat na aan het hart lag) ontwerp. Hij kwam met het idee om een gevormd frame van zacht dennenhout aan voor- en achterkant af te dekken met Masonite (een Amerikaanse handelsbenaming voor wat wij hardboard noemen). Deze platte boven- en onderbladen werden in allerlei kleuren gespoten, waaronder fuchsia, perzik, geel, groen en koraal. De zijkan-ten werden bekleed met vinyltape in een contrasterende kleur waardoor ook alle verbindingen werden weggewerkt.

Dankzij de halfholle constructie en de gekozen materialen bleef het gewicht

bepert. Het eindresultaat was ook voor de meeste portemonnees draagbaar en zo verkreeg Danelectro de reputatie betaalbare en vrolijke instrumenten te maken. Het goed het feit dat deze instrumenten vaak veel beter presteerden dan je zou verwachten. Aan de andere kant moet worden gezegd dat Danelectro's productiemethoden verre van verfijnd waren en dat zie je terug in de ruw afgewerkte palissander toetsen en dunne laklagen. Ook standaard was het ontbreken van een verstelbare halspen; de hals werd versterkt door twee parallel lopende stalen pennen.

De simpele aanpak van het merk kun je eveneens terugzien in de gebruikte hardware, met name in de klassiek geworden Danelectro brug/staartstukcombinatie. Dit toonbeeld van eenvoud verraadt echter heel wat denkwerk. Een

Van boven naar beneden Een ongebruikelijk Longhorn met één element, een Deluxe met drie elementen en een zeer zeldzaam laspsteelmodel

Geliefd in de hoogste kringen

Danelectro gitaren tarten hun budget-herkomst en rocken met de sterren...

Ondanks Danelectro's postordercatalogus-image vielen sommigen van de grootste gitaarhelden voor de ontwapende eenvoud van de instrumenten en niet enkel voordat ze beroemd werden. Gitaristen als **Jimi Hendrix** en **Jerry Garcia** behoren tot degenen voor wie Danelectro een eerste betaalbare elektrische gitaar betekende. Danelectro's kunnen gehoord worden op populaire platen als *Sugar Sugar* van **The Archies**, *I'm A Believer* van **The Monkees** en zelfs *The Sound Of Silence* van **Simon & Garfunkel**. Menig **Phil Spector**-productie werd opgesierd door een Danelectro bas, vaak naast een Precision en een contrabas. Aan de rockkant van het popspectrum waren het gitaristen als **Eric Clapton**, **Pete Townshend** en **Jimmy Page** die Danelectro's gebruikten. In Nederland vielen **Robbie van**

Leeuwen (*Shocking Blue*) en **Rinus Gerritsen** (*Golden Earring*) voor de charmes van de hardboard gitaar. Rond 1965 gebruikte dan wel misbruikte **Pete Townshend** een Guitarlin op het podium, terwijl een paar jaar later **Eric Clapton** zijn Standard van psychedelische decoraties voorzag voor gebruik in **Blind Faith**. **Jimmy Page** had in zijn beginjaren als sessiemuzikant een Danelectro bespeeld en herontdekte het instrument halverwege de jaren zeventig. Tijdens de opnamen voor 'Physical Graffiti' (1975) gebruikte hij een gitaar die was samengesteld uit de beste onderdelen van twee exemplaren, waaronder de body van een '59 DC. Live gebruikte Page deze gitaar ook op nummers als *Babe I'm Gonna Leave You*, *Black Mountain Side* en *Kashmir*. Tegenwoordig doen beroemdheden het wat rustiger aan met Danelectro. **Peter Dinklage** van **REM** heeft een twaalfsnarige DC waarmee hij te zien is in de clip van *All The Way To Reno* uit 2001.

Jimmy Page speelde tijdens de hoogtijdagen van Led Zeppelin op een 59-DC

Het originele Danelectro logo is nog niet gesateerd

Kluson mechanieken op een vroeg Danelectro model

Danelectro's productiemethoden waren verre van verfijnd. Je ziet het terug in de ruw afgewerkte palissander toetsen en dunne laklagen

plat stuk metaal vormt de bodemplaat met aan de achterzijde zes sleuven waar de snaren ingehaakt konden worden. Een houten zadel werd op zijn plaats gehouden door een enkele schroef, maar dan zo dat enige beweging naar voor of achter mogelijk was. Zo bleef, zij het beperkt, afstellen van de intonatie mogelijk. Het hele ding rustte op twee schroeven aan de voorkant, waarmee ook de hoogte enigszins versteld kon worden, terwijl een derde schroef aan de achterkant de boel op zijn plek hield en ervoor zorgde dat de hoek van de snaren na het zadel voldoende was. Het zag er misschien niet uit, maar in feite was dit een les in eenvoud en effectiviteit.

Lipstick

De eerste elektrische gitaren van het merk werden geleverd met conventionele enkelspoelselementen. In 1956 werden die vervangen door iets wat ook een handelsmerk van Danelectro zou worden: de lipstickelementen. Dat waren nog altijd enkelspoelers, maar dan ingepakt in een afgerond staafje dat al snel de bijnaam 'lipstick' kreeg. En niet ten onrechte, want de behuizing was werkelijk op een lipstickkokertje gebaseerd; opnieuw een sterk staaltje van kostenbesparing dat illustratief was voor de pragmatische manier waarop **Nathan Daniel** zijn gitaren bouwde. En ook de ingebouwde elektronica

was anders dan anders. Twee concentrische regelaars waren de norm voor Danelectro, met kleurrijke knoppen die precies bij de kleur van de body pasten. De interne bedrading was ingepakt in koperfolie dat met tape bij elkaar werd gehouden; Danelectro noemde dit systeem nogal optimistisch 'Totally Shielded'.

Deze verzameling radicale ideeën werd gemonteerd op een chassis met een weliswaar kleurrijk, maar verder vrij conventioneel uiterlijk.

De serie uit 1956 kreeg bovendien een ronduit saai naam mee, de U-serie. Daaronder vielen de U-1, U-2 en U-3 waarbij het getal sloeg op het aantal elementen. Deze modellen werden verge-

De bijnaam 'lipstick'-element was niet ten onrechte, want de behuizing was werkelijk op een lipstickkokertje gebaseerd

zeld door de UB-2 zessnarige bas met 24 frets en een octaaf lager gestemd dan een gitaar. Dit innovatieve instrument was het eerste in zijn soort en was geliefd bij studio gitaristen. Ook gitaarster **Duane Eddy** was een fan en hij gebruikte de karakteristieke lage twang van de UB-2 op een flink aantal instrumentale hits.

Toen de populariteit van de Les Paul aan het eind van de jaren vijftig afnam, schakelden veel bouwers over op de asymmetrische vorm met twee positieholtes die steeds populairder werd in de vorm van de Fender Stratocaster.

Danelectro stapte ook af van de vorm met één positieholte, maar gaf de opvolgers van de U-serie een veel individualistischer uiterlijk mee dankzij de geheel

nieuwe contouren met twee even grote positieholtes. De Standard, Deluxe en Vibrato modellen van de nieuwe, in 1958 gelanceerde serie hadden diverse combinaties van één, twee of drie schuin geplaatste elementen. Andere ontwerpkenmerken van Danelectro bleven ongewijzigd.

De Standard had één of twee lipsticks en hoewel de regelaars hetzelfde bleven werden ze nu niet langer in de body geschroefd, maar gemonteerd op een witte slagplaat van hardboard. Zo ontstond een fraai contrast met het gekleurde bovenblad en de ronde S-vorm had wel iets van een zeehond!

De Standard met twee elementen bereikte halverwege de jaren zestig ook

De '56 U-1 met één element werd geleverd in veel ongewone kleuren

Vintagewaarden

De veelheid aan keuze en de 'cheap and cheerful' filosofie van Danelectro betekenen dat je soms voor weinig een mooi vintagemodel op de kop kunt tikken.

Model	Jaar	Huidige waarde
Eén cutaway: U-1, U-2, U-3	1956-58	€ 300 - € 1800
Twee cutaways: Standard, Deluxe, Vibrato	1958-67	€ 300 - € 2250
Guitarlin	1958-69	€ 750 - € 1500

De elementen op dit U-3 model zijn vanaf de achterkant vastgeschroefd.

Europa en werd gezien in heel wat beroemde handen, zoals die van Pete Townshend, Jimmy Page en Eric Clapton.

Guitarlin

De productiemethodes van Danelectro maakte het makkelijk andere bodyvormen te introduceren en daarom is het zo verbazend dat de eerste keer dat men afweek van de traditie de Guitarlin opleverde, die ook omstreeks 1958 zijn debuut maakte. De naam lijkt te wijzen op een kruising tussen een gitaar en een mandoline, maar in werkelijkheid had het instrument meer weg van een lier met lange dunne, gebogen horens. Deze zaten er niet voor niets; hun functie was de bespeler toegang te geven tot alle 31 (!) frets. Dankzij de verlengde hals waren hoge, mandoline-achtige klanken mogelijk. Het excentrieke uiterlijk van de Guitarlin bracht hem al snel de bijnaam 'longhorn' en Danelectro nam die titel later over als officiële benaming voor de vier- en zesnarige bassen.

Danelectro bleef nieuwe modellen produceren en vele daarvan ontsproten aan het brein van de New Yorkse sessiegitarist Vincent Bell. Echter, in 1968

besloot Nathan Daniel zijn bedrijf te verkopen aan MCA. Daar ging het nog even goed, maar de populariteit van het merk bleek af te nemen. Twee jaar later besloot MCA dat het mooi geweest was. De productie van gitaren werd stopgezet en een van de toonaangevende gitaarmerken hield op te bestaan.

Danelectro mocht dan niet meer bestaan, verzamelaars hielden de naam levend. Dat uitte zich in een weer aantrekkende populariteit en stijgende prijzen van de 'klassiekers', daarbij geholpen door beroemde gitaristen die af en toe met een Danelectro gezien werden. Japanse bouwers als Greco speelden in op deze trend en in Amerika had Jerry Jones succes met zijn natuurgetrouwe, maar subtiel verbeterde replica's.

Deze doorlopende aantrekkingskracht had zeker commerciële mogelijkheden en bijna dertig jaar later keerde het merk terug. Deze keer werden de kosten gedrukt door in Korea te produceren. In eerste instantie concentreerde men zich op heruitgaven van de klassiekers, maar binnen drie jaar hadden updates en nieuwe modellen het assortiment doen groeien tot dertig modellen. Te veel variaties maken de koers van een merk ondoorzichtig en al die keus brengt potentiële klanten in verwarring. De verkoop bleef achter bij de verwachtingen en opnieuw werd met het bouwen van instrumenten gestopt. Nu is het merk alleen nog actief in de productie van effectpedalen.

Toch zijn oude Danelectro's onverminderd populair, ook geholpen door het feit dat ze werden bespeeld door beroemde gitaristen. De elektrische zesnarige modellen met één en twee posi-

Danelectro's waren er in vele smaken

tieholtjes worden tot de beste Amerikaanse budgetgitaren gerekend. De Guitarlin is aantrekkelijk voor gitaristen die het buiten de gebaande paden zoeken. De prijzen die voor oude Danelectro's worden betaald weerspiegelen al lang niet meer het feit dat deze gitaren eigenlijk voor beginners bedoeld waren. Nee, tegenwoordig worden ze gerekend tot de Amerikaanse cultuurgeschiedenis en de prijzen zijn navenant. Danelectro's zijn het bewijs dat vroeger goedkoop niet altijd slecht hoefde te zijn. Deze gitaren zijn misschien ruw, maar dat draagt juist bij tot hun unieke karakter. Ze tonen aan dat cool vroeger ook leuk kon zijn en dat het juist goed was om anders te zijn.

De Convertible is een voorbeeld van Danelectro's inventiviteit

Paul Day

